

Kokkuvõtte teemal: Vaha sulatamisest ja seal tehtavatest vigadest. Kärjemajanduse tähtsus ja nende seos mesilaste haigustega. Kevadtöödest mesilasperedes (k a sülemlemine).

**Aeg ja koht: Läänemaa Mesinike Seltsi mesinike õppe- ja teabepäeval,
Oru vallamajas Linnamäel, 26.03.2011.a.**

Lektor: Mati Haabel, Lektorileping PR7-1.4-39

Käsitletavad teemad olid alljärgnevad:

- Vaha sulatamisest ja selle juures tehtavatest vigadest.
- Kärjemajanduse tähtsus ja selle seos mesilaste haigusega.
- Kevadtöödest mesilasperedes (k.a. sülemlemine).

Vaha sulatamine mesilates on üks töömahukamaid sügis-talviseid töid. Kvaliteetse vaha tunnuseks on ilus kollane värvus kogu vahaketta ulatuses. Kvaliteetse vaha saamiseks tuleb kinni pidada kahest põhioolest:

- kasutada pehmet vett,
- kasutada sobivat nõud (roostevaba või email)

Mineraalse koostisega vesi põhjustab vaha kadu ja vaha värvuse muutumist, analoogset põhjustab ka vaha sulatamisel mittedobiva nõu kasutamine.

Vaha toormassist saadakse vaha kätte kas pressimise või auruga töötlemise teel. Auruga töötlemisel võib kasutada ka mineraalset või karedat vett. Kõige suurema saagise annab vaha sulatamisel pressimise moodus. Tüüpilised vead, mis vaha sulatamisel tavaliselt tehakse on, et kasutatakse karedat vett ja mittedobivast netallist nõud, samuti ei teostata vaha ümbersulatamisel vaha kurnamist.

Igal aastal prakeeritakse välja pooled pesakärgedest. Keskmiselt tuleb ümber vahetada (uuendada) iga mesilapere kohta 10-12 kärge. Kui pere kannatas talvel kõhulahtisuse all, olid nakatatud nosemast või esines haudmehaigusi, tuleb uuendada kõik pesakärjed. Haudme üleskasvatamise järel kärgede kvaliteet muutub, sest mesilaste koorumise järel jäävad kärjekannudesse vaklade ja nukkude kestad ning nende väljaheidet. Et kärjekannust väljub aasta jooksul neli kuni viis põlvkonda mesilasi, muutub kahe aasta jooksul kärjekannu maht väiksemaks ja kärjed muutuvad haudme kasvatamiseks kõlbmatuks. Kitsastes kärjekannudesse arenenud mesilased on väikesed ja madalama produktiivsusega. Sisuliselt on siin juba tegemist vanade kärgedega, mis soodustavad ka mesilashaiguste levikut. Seepärast tuleks väljapraagitavate kärgede hulka arvata kõik tumenenud kui ka eelmisel aastal talvepesades olnud kärjed. Hea võimaluse selleks annab emalahutusvõrede kasutamine lamavtarudes, mis muudab kärgede eemaldamise väga lihtsaks. Talvepesas olnud kärjed eemaldatakse siis kui ema tõstetakse võre taha, s.o. niipea kui pere on arenenud kümne haudmeraami suuruseks. Edaspidi vabanevad talvepesas olnud kärjed haudmest ning täituvad meega ja hiljem on nende eemaldamine hõlpsus. Võrede kasutamise kõige suurem väärtus seisneb selles, et võimaldab kerge vaevaga saavutada kärgede täieliku uuendamise. Mesilashaiguste ärahoidmisel ja ka nendega võitlemisel annab see moodus väga häid tulemusi. Väikemesilates on tüüpiline, et tarude ja kärgede veterinaar-sanitaarne seisund on kehvake: tarud on mustad ja desinfitseerimata ning kärjed plekilised ja tumedad (vanad). Seetõttu võivad haigustest nosema, lubihaua, ameerika haudmemädanik.

Eelpoolloetletud mesilashaigustest oli juttu ka toimunud mesinduspäeval. Iga mesilastepidaja peab oskama neid haigusi eristada, samuti oskama nende haigustega võidelda.

Mesindushooaja alguseks loetakse momenti, mil toimub mesilasperede puhastuslend. Peale puhastuslendu võib mesilasperesid ka läbi vaadata. Sisuliselt kujutab see mesilasperede kiirläbivaatust, mis annab esialgse ülevaate mesilasperede seisukorrast ja päästab nii mõnegi pere nälga suremisest. Kiirläbivaatust teostades huvitab mesinikku mesilastega kaetud kärjetänavate arv, sööda ja haudme olemasolu ning pesa üldine seisukord.

Mesilasperede kevadine revisjon kujutab endast mesilasperede põhjalikku läbivaatust ja kordaseadmist kevadel. Kõige töömahukamaks tööks on siin tarude puhtaks kraapimine ja desinfitseerimine. Et mesilasi vähem häirida oleme soovitanud mesilasperede kevadist ümbertõstmist puhastesse desinfitseeritud tarudesse.

Esimene mesilasperede laiendus oleks soovitatav teostada pruunikate (haudme alla olnud) ülesehitatud kärgedega. Järgnevad laiendused toimuvad juba kärjepõhjaga raamidega. Juurdelisatavad kärjed paigutatakse haudme serva.

Väikemesilates lõpeb mesilasperede kasvuperiood tavaliselt sellega, et sülemid hakkavad tarudest välja lendama. Suurmesilates mesinikud „säärast luksust” endale lubada ei saa.

Mesinduspäeval sai väikemesinikele jagatud praktilisi soovitusi, kuidas tuleb käituda sülemitega ja mesilasperedega kust sülemid väljusid. Kordussülemlemist on oskuslikult toimides võimalik vältida.

Mesinduspäeval tuli vastata ka saalist esitatud arvukatele mesindusalastele küsimustele. Plaaniväliselt said mesinikud vaadata filmi „Aastaring mesilas”.